

Lietuvos Respublikos Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2025-01-09

Lukas.Savickas@eimin.lt, Egle.Radisauskiene@eimin.lt (debiurokratizacija)

Agila.Barzdiene@eimin.lt (SVV plėtra)

kanc@eimin.lt

DĖL PERTEKLINIO BIUROKRATIZMO MAŽINIMO IR SVV ĮTRAUKIMO REGULIUOJANT KAI KURIAS ANTŽEMINES LOŠIMO PASLAUGAS

Reaguojame į naujosios Vyriausybės pažadus mažinti biurokratiją ir perteklinį verslo reguliavimą, teikiame Jums tris pasiūlymus, kurie, mūsų manymu¹, atlaisvintų dabar neproporcingai ir nepagrįstai suvaržytą antžeminių nuosaikių lošimo rūšių (bingo ir B kategorijos lošimo automatų salonų, lažybų ir totalizatoriaus punktų) veiklą, skatintų konkurenciją, didintų laisvalaikiui prilygintinų paslaugų pasiūlą.

1. Panaikinti reikalavimą gauti savivaldybių tarybų sutikimą steigiant naujas ar pratęsiant leidimus jau veikiančioms nuosaikių lošimų vietoms

2021 metų birželio 15 dieną Seimo narys Mykolas Majauskas registravo projektą Nr. XIVP-643, kuris buvo priimtas tų pačių metų spalio 14 dieną. Azartinių lošimų įstatyme buvo pakeistas 9 straipsnis ir papildytas nauju 24¹ straipsniu. Nustatyta nauja tvarka, jog ir nuosaikių lošimų (antžeminių bingo ir B kategorijos automatų salonų, lažybų ir totalizatoriaus punktų) vietoms steigti ar kas 5 metus pratęsti leidimą² būtinas vietos savivaldybių tarybų sutikimas.

Anksčiau galiojusi įstatymo redakcija numatė, jog atitinkama procedūra buvo reikalinga tik steigiant didžiausios socialinės rizikos lošimų vietą – lošimo namus (kazino). Mykolo Majausko sukurta sistema žlugdo nuosaikias lošimų rūšis, nes kelia itin aukštus, komercine prasme neįgyvendinamus reikalavimus. Tuo pat metu tai proteguoja didžiausios socialinės rizikos nuotolinius lošimus ir loterijas (2024 metais I-III ketv. pagal statomas sumas jos kartu jau ir taip užėmė 83,9% visos lošimo paslaugų rinkos), kurioms tokių atitinkamų perteklinių reikalavimų Mykolo Majausko projektas nenustatė.

Tokiu žingsniu įstatymų leidėjas sulygino visiškai skirtingas antžemines laisvalaikio praleidimo vietas, nors jose išleidžiamos sumos radikaliai skiriasi (skaičiuojant remtasi Lošimų priežiūros tarnybos skelbiamais 2024 metų I-III ketv. rinkos duomenimis), kas reiškia, kad ir socialinė rizika taip pat iš esmės skiriasi:

Lošimų organizavimo vietos rūšis	Vidutinės organizatoriaus pajamos (lošėjų išlaidos), € per vieną mėnesį
Lošimo namai (kazino)	178 095,57
B kategorijos automatų salonas	13 099,90
Lažybų punktas	8 184,99
Vienas loterijų terminalas*	1 728,37
Totalizatoriaus punktas (įskaitant Žirgų totalizatorius)	Veikiančių Lietuvoje nėra
Bingo salonas	Veikiančių Lietuvoje nėra

* „Perlas Network“ viešai skelbia, jog šiuo metu Lietuvoje valdo daugiau nei 2,5 tūkst. terminalų tinklą.

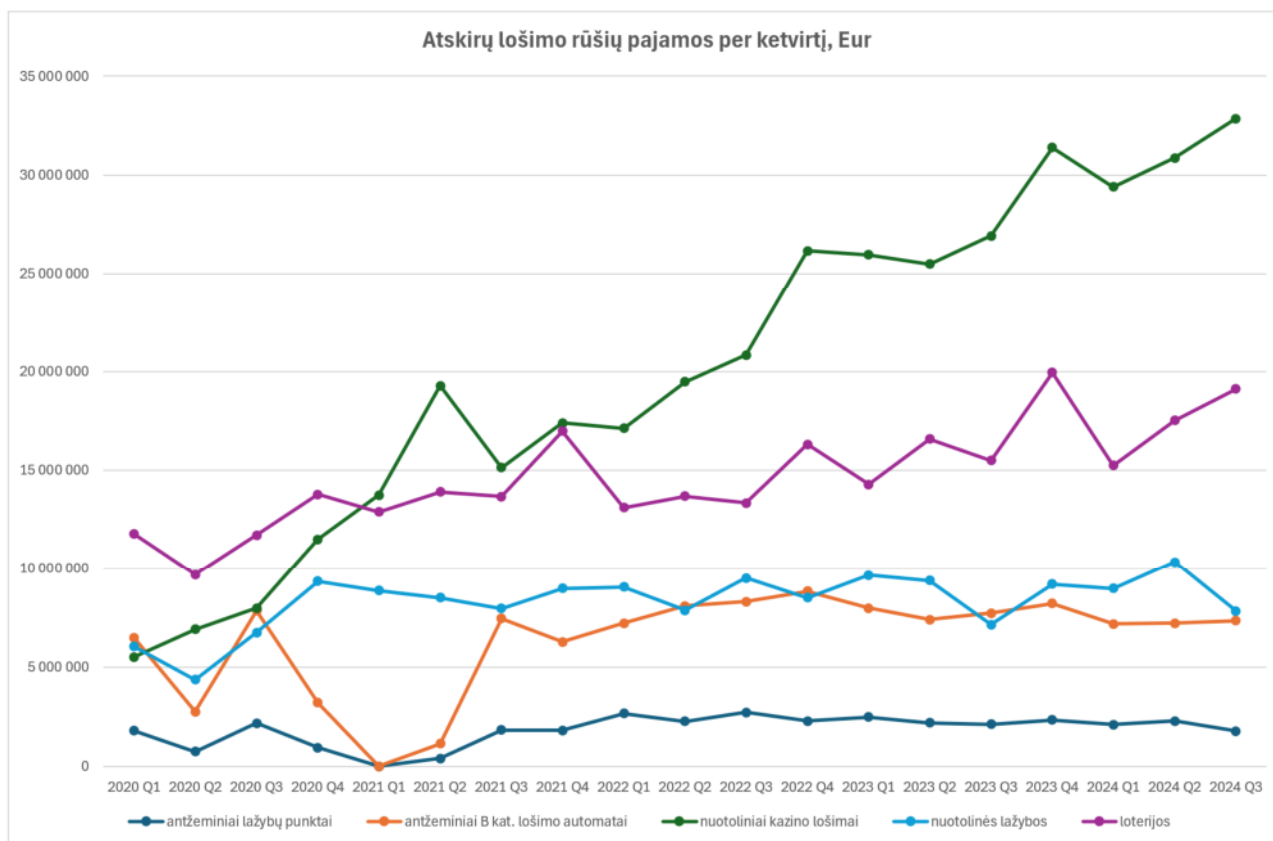
¹ Nacionalinė lošimų ir žaidimų verslo asociacija veikia nuo 1994 metų, aktyviai dalyvavo legalizuojant azartinius lošimus, koncentruojasi išimtinai į klausimus susijusius su lošimo paslaugų (lošimų ir loterijų) teisiniu reguliavimu, atlieka teisės aktų analizę ir vertinimą. Asociacijos įstatai numato viešojo intereso gynimo uždavinį, todėl ir teikiami siūlymai valstybės institucijoms. Ekspertinė patirtis, išvalgos ir analizė padės valstybei ištaisyti padarytas teisinio reguliavimo klaidas, nešančias finansinius praradimus valstybės biudžetui, neigiamas socialines pasekmes visuomenei.

² Leidimą, patikrinusi atitikį įstatyme numatytiems reikalavimams, išduoda Lošimų priežiūros tarnyba.

Aukščiau pateikiami skaičiai liudija, jog savivaldybių įsikišimas dėl galimai neigiamos socialinės rizikos poveikio yra pagrįstas tik lošimo namų (kazino) atveju. Kitų lošimo vietų atvejais jų pajamų lygis yra prilygintinas eilinės kavinės, restorano, boulingo ar biliardo klubui.

Mykolo Majausko pastangomis dar labiau iškreipiama ir taip nesubalansuota rinkos struktūra. Prieš nuosaikius antžeminius lošimus nukreipta iniciatyva dar labiau paskatino didžiausios socialinės rizikos nuotolinių lošimų vartojimo mastą. Tą ir iliustruoja 2020-2024 metais šuoliškai vykusį (ir tebesitęsiantį) nuotolinių lošimo paslaugų plėtrą:

Grafikas iliustruoja, kodėl jau 2024 metais Seimas vėl turėjo imtis naujų lošimo paslaugų plėtrą ribojančių priemonių:

- Nuotolinių kazino lošimų pajamos 2020-2024 metų laikotarpiu išaugo puspenkto karto (nuo 20,4 iki 93,1 mln. € per I-III ketv.);
- Loterijų pajamos (nuotolinių loterijų dalis nėra viešinama) išaugo beveik 2 kartus (nuo 33,1 iki 51,9 mln. € per I-III ketv.);
- Nuosaikių lošimo rūšių (lažybų punktu, B kategorijos lošimo automatų salonų) išliko stabili, o atskirais atvejais net mažėjo (pavyzdžiui, B kategorijoje 2024 m. I-III ketv. gauta 21,7 mln. €, kai 2015 m. šis rodiklis sudarė 23,3 mln. €, antžeminiuose lažybų punktuose atitinkamai 2024 m. laikotarpį surinkta 6,2 mln. €, o 2015 m. 15,6 mln. €).

Tokia rinkos statistika iš esmės turi korupcinės veiklos požymių, nes visuomenei didžiausią socialinę riziką keliančios lošimo paslaugos proteguojamos (ir todėl toliau šuoliškai auga), o nuosaikias pramogas siūlančios nuosekliai išstumiamos.

Dėl tokios padėties rinkoje ir reguliacinio spaudimo nuolat prastėja nuosaikių lošimų rūšių organizatorių rezultatai. Jau 2023 metais daugiau nei pusė bendrovių veikė nuostolingai arba vos padengdavo kaštus.

	Bendrovė	2023 m. pelnas (prieš mokesčius, tūkst. €)	2023 m. pelno marža	Darbo vietų 2024-06-27
Veikia nuostolingai	Nesė (Pramogų bankas)	-588	-	63
	Baltic Bet (Optibet)	-415	-	17
	Novogaming Vilnius	-306	-	96
2-8% pelno marža	Limonas	111	2,41%	11
	Party Casino	321	2,93%	3
	VSGA (Admiral, Tornado)	18	3,52%	209
	Unigames	562	6,65%	145
	Tete-a-tete kazino (Cbet)	1 917	8,28%	398
13-20% pelno marža	Euloto ³	2 026	12,7%	9
	Olifėja (Perlas)	8 417	16,7%	20
	Lošimų strateginė grupė (betsafe)	3 383	17,42%	38
	Amber Gaming (7bet)	2 655	19,53%	37
	Olympic Casino Group Baltija (Olybet)	8 163	20,74%	369
54% pelno marža	Top Sport	52 169	54,03%	245
VISO		67 990		1 631

Nors apie grėsmingą padėtį NLŽVA tiesiogiai informavo raštu tuometinę Finansų ministrę Gintarę Skaistę, tačiau ji vis tiek ėmėsi asmeninės iniciatyvos ir 2024 metais Seimas visų (!) lošimo rūšių organizatoriams specialųjį lošimų ir loterijų mokesčių padidino dar 2 procentiniais punktais (nuo 20 iki 22 proc.)⁴, kas tik pagreitins ties nuostolio riba dirbančių nuosaikių lošimo rūšių pabaigą. Kai itin pelningai dirbančioms ir toliau augančioms loterijoms (lentelėje – susijusių akcininkų valdomos „Euloto“ ir „Olifėja“) specialiojo mokesčio nekeitė. Todėl 2025 metais visų lošimus organizuojančių bendrovių veiklos rezultatai dar pablogės atitinkama dalimi, o dalį paskatins iš viso nutraukti veiklą.

Tuo pat metu daugelis „ant ribos“ veikiančių bendrovių yra pagrindiniai lošimo paslaugų rinkos darbdaviai. Pelnas dėl ydingo reguliavimo išimtinai koncentruojamas nuotolinių lošimų rinkoje dominuojančiose bendrovėse, kurios savo veiklą remia ne Lietuvoje veikiančiomis technologijomis, o jas perka iš užsienio tiekėjų. Dėl šių procesų nuosekliai mažėja Lietuvoje sukurtų darbo vietų. 2019-ųjų vasarą Lietuvos rinkoje buvo sukurta apie 2 268 darbo vietos, o 2024 metų birželį bendrovėse dirbo jau tik 1 631 darbuotojas. Kitaip tariant, per penkerius metus išnyko 637 arba 28,0% darbo vietų.

Kodėl svarbu reaguoti dabar?

Aptariamasis Mykolo Majausko pakeitimas veikiančioms bendrovėms pilna apimtimi įsigalios 2027 metų liepos 1 dieną, tačiau pasiruošimas ir visų formalumų tvarkymas trunka ilgai, todėl būtent 2025 ir 2026

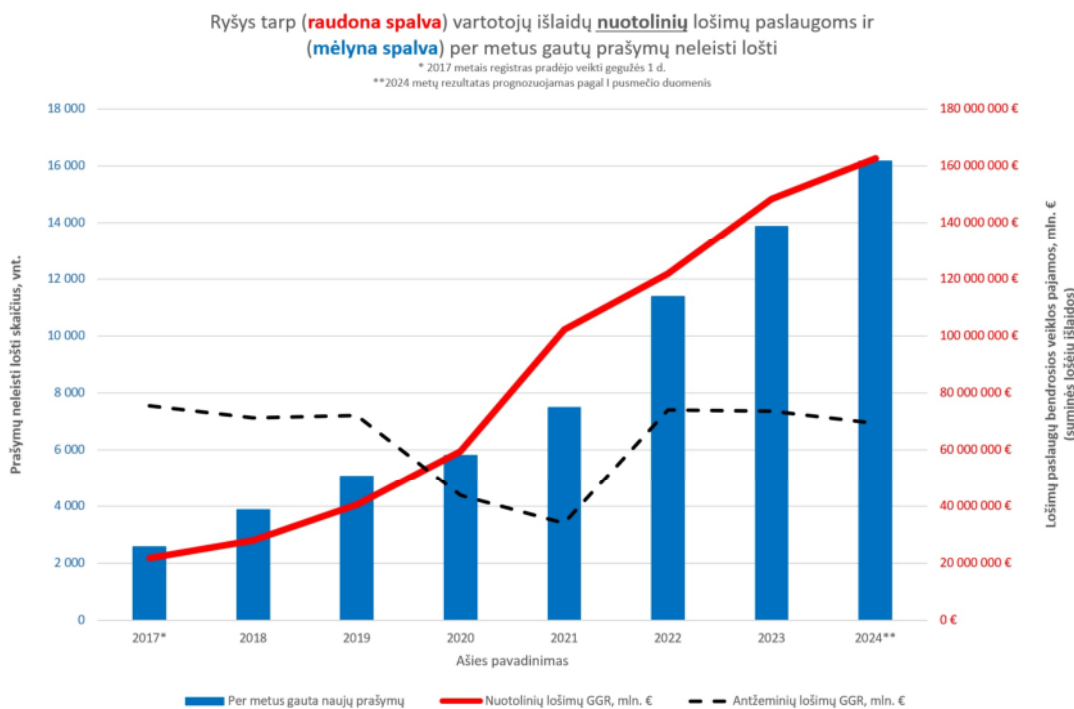
³ Loterijų organizatorių pelno marža skaičiuojama nuo tiražo sumos, likusios išmokėjus laimėjimus. Remtasi prielaida, jog loterijų sektoriuje dominuojančių bendrovių bendrosios veiklos pajamos atitinka pardavimo pajamų santykį. Be to, čia pelno marža skaičiuojama nuo bendrųjų veiklos pajamų, o ne nuo išplatintų bilietų kainų sumos.

⁴ 22 proc. siekiantis specialusis mokesčiai nuosaikioms lošimo rūšims (bingo salonams, totalizatoriams, B kategorijos salonams) yra unikaliai didelis visos Europos mastu. Tai jau antras kartas 2020-2024 metų Seimo kadencijos metu, kai mokesčiai universaliai didinamas ta pačia +2pp verte visoms skirtingoms lošimo rūšims vienodai, taip dalį proteguojant, o dalį diskriminuojant.

metais bus priimami sprendimai⁵, ar tęsti veiklą, ar uždaryti nuosaikių lošimų organizavimo vietas (nesitikint sėkmės ir todėl neprašant vietos savivaldybių sutikimų). 2025 metai yra paskutinis laikotarpis, kada perteklinio reikalavimo panaikinimas paskatintų nuosaikių lošimų organizatorius svarstyti išlaikyti darbo vietas, tęsti veiklą.

Tai, kad nuosaikūs antžeminiai lošimai niekaip nėra susiję su esminėmis neigiamomis socialinėmis pasekmėmis, iliustruoja ir Lošimų priežiūros tarnybos gaunamų prašymų neleisti lošti statistika, kuri rodo koreliaciją tik su didžiausios socialinės rizikos nuotolinių lošimų plėtra:

Kaip jau minėta, tuo pat metu Lietuvoje yra itin išplėta nuotolinių lošimų ir loterijų pasiūla (2024 metais I-III ketv. pagal statomas sumas jos kartu jau užėmė 83,9% visos lošimo paslaugų rinkos). Didžiausios socialinės rizikos kazino lošimus (stalo ir A kategorijos automatų) galima lošti iš esmės bet kurioje vietoje – namuose, ugdymo įstaigose, darbo vietose ir kt. Tokia pertekliniai didelio azarto pasiūla lemia, jog Vakarų Europoje įprastų ir laisvalaikio laikomų laiko praleidimo būdų kaip totalizatorius ar bingo Lietuvoje iš viso nėra, o taip nemokšiška reguliuojant rinką eilė išnykti neišvengiamai ateina ir lažybų punktams bei B kategorijos automatų salonams.

Lemiamą vaidmenį čia ir atliks Mykolo Majausko įvestas naujas biurokratinis barjeras (savivaldybės tarybos sutikimas), kuris kas 5 metus turi būti atnaujinamas. Daugeliui bendrovių balansuojant ties nuostolio riba net kelių lošimo vietų uždarymas (laiku negavus savivaldybės tarybos sutikimo, neatlikus visų formalijų procedūrų su seniūnijomis, susirinkimais ir pan.) gali lemti bendrovių bankroto klausimą.

Praktinės galiojančios tvarkos ydos

Po įstatymo priėmimo veikiančių lažybų punktų ir B kategorijos automatų salonų sutikimų ir leidimų išdavimo srityje jau susiformavo ydinga praktika, kai savivaldybių tarybos sutikimo klausimą svarsto remdamosi visiškai subjektyviomis nuostatomis (nors išsamus reikalavimų sąrašas įstatyme numatytas ir juos kiekvieną kartą, išduodama leidimą, Lošimų priežiūros tarnyba tikrina). Dėl to yra prasidėjusi

⁵ Situaciją papildomai komplikuoja, jog kitas Azartinių lošimų įstatymo pakeitimas numato reikalavimą lošimų organizatoriams iki 2026 m. gegužės 1 d. pasiruošti įgyvendinti atsakingo lošimo gairių reikalavimus, kas reikalaus esminių finansinių investicijų, kurių atsipirkimas dabartinėje situacijoje yra daugiau nei abejotinas.

virtinė teisinių ginčų, kurie iki šiol dešimtmečiais be problemų veikusių lošimo vietų, kuriose dirba keli tūkstančiai žmonių, išlikimą pavertė išgyvenimo klausimu, su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis. Pavyzdžiui, viešojoje erdvėje jau fiksuoti atvejai Vilniuje⁶, Klaipėdoje⁷, Kėdainiuose, Jurbarko⁸ ir kituose miestuose.

Mykolo Majausko inicijuotos teisės normos turi ir kitų svarbių logikos klaidų. Pavyzdžiui, įstatymas reikalauja, kad savivaldybės tarybos sprendimo galiojimo laikas iki jo pateikimo į LPT leidimui gauti, būtų ne ilgesnis kaip 2 mėnesiai, per kuriuos organizatorius turėtų lošimo veiklai vykdyti skirtas patalpas paruošti veiklai vykdyti – pakeisti paskirtį, suformuoti atskirą turtinį vienetą ir kita. Praktika rodo, jog šis įstatyme numatytas terminas nepakankamas, praktikoje neįgyvendinamas, todėl savo esme prilygsta veiklos uždraudimui. Pavyzdžiui, praktikoje paruošti patalpas lošimo namams (kazino), o kai kuriais atvejais ir lažybų punktams bei bingo salonams, B kategorijos lošimo automatų salonams, reikia ne poros mėnesių, o metų.

Žala, jeigu perteklinis reikalavimas liks

Dabartinė situacija rinkoje leidžia prognozuoti, jog iš šiuo metu leidimus turinčių nuosaikių lošimo vietų išnyks nuo trečdaliu iki pusės. Kitaip tariant, veiklos negalės pratęsti 30-40 iš šiuo metu 78 dar veikiančių lažybų punktų, o taip pat užsidarys 60-80 iš šiuo metu veikiančių 180 B kategorijos lošimo automatų salonų. Bendra apimtimi veiklą turės nutraukti apie 90-120 lošimo vietų, kas (vertinant, jog lošimo vietoje būna sukuriama vidutiniškai 5 darbo vietos), reiškia, jog išnyks 400-600 darbo vietų.

2. Sumažinti „įėjimo į rinką“ slenkstį smulkiam ir vidutiniam verslui

Naujų nuosaikių lošimo paslaugų pasiūla Lietuvoje nekinta jau daugelį metų, naujų paslaugų tiekėjų neatsiranda (priešingai, nei didžiausios socialinės rizikos nuotolinių lošimų organizatorių). Tai lemia teisinis reguliavimas, kai galimybes steigti naujoms nuosaikių (bingo ir B kategorijos automatų salonų, lažybų ir totalizatoriaus punktų) lošimų organizavimo vietoms (o jos Vakarų Europoje prilyginamos laisvalaikio praleidimo vietoms kaip kavinės, boulingo ar biliardo klubai) apriboja ne tik aukščiau paminėtas biurokratinis perteklinis barjeras, bet ir lošimus organizuojančioms bendrovėms numatyti nemotyvuotai dideli minimalūs įstatinio kapitalo reikalavimai.

Azartinių lošimų įstatymo 13 straipsnyje, Loterijų įstatymo 25 straipsnyje Lošimų ir loterijų mokesčio įstatymo 5¹ straipsnyje šiuo metu numatyti tokie minimalūs įstatinio kapitalo dydžiai, licencijos kainos antžeminių lošimų organizatoriams:

⁶ <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/vilnius/miesto-pulsas/vilniaus-savivaldybe-zada-skusti-olympic-casino-palanku-sprendima-del-losimo-salono-1176728>

⁷ <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/klaipeda/miesto-pulsas/klaipedos-politikai-naujo-losimu-punkto-nepalaimino-1145809>

⁸ <https://www.mlaikas.lt/naujiena/krasto-zinios/ar-islirks-losimo-automatu-salonus-jurbarke>

Antžeminė lošimo paslaugų rūšis	Minimalus įstatinio kapitalo dydis organizuojančiai bendrovei, €	Licencijos kaina, €
Lošimo namai (kazino)	1 158 000,00	300 000,00
B kategorijos automatų salonas	289 000,00	300 000,00
Lažybų punktas	289 000,00	100 000,00
Totalizatoriaus punktas	289 000,00 Veikiančių Lietuvoje nėra	100 000,00
Žirgų totalizatorius	144 000,00 Veikiančių Lietuvoje nėra	100 000,00
Bingo salonas	289 000,00 Veikiančių Lietuvoje nėra	100 000,00
Didžiųjų loterijų organizatorius	144 000,00	Mokestis netaikomas
Mažųjų loterijų organizatorius	14 000,00 Apie veikiančias Lietuvoje žinių nėra	Mokestis netaikomas

Mykolo Majausko iniciatyvos netolygumas išryškėja šioje lentelėje, kai loterijų organizatoriams visiškai netaikomas licencijos mokestis.

Šiuo metu įstatinio kapitalo dydis yra iš esmės vienodas (išskyrus lošimo namų (kazino) ir žirgų totalizatorių) lošimo paslaugų rūšių organizatoriams. Nors gerųjų pavyzdžių Europoje pakanka, dėl šio apribojimo smulkus ir vidutinis verslas net teoriškai negali pretenduoti dalyvauti šiame versle, nes mažų pajamų lygio objektas (kaip kavinė, boulingo ar biliardo klubas) niekada neveiks tiek pelningai, jog padengtų reikalaujamo įstatinio kapitalo dydį ir milžiniško dydžio licencijos mokestį.

Dėl šios priežasties mažesniuose Lietuvos miestuose nuosaikių ir minimalios socialinės rizikos lošimo paslaugų pasiūla yra minimali, todėl gyventojai verčiami rinktis didžiausios socialinės rizikos nuotolines lošimo namų (kazino) lygio paslaugas, kas neretai priveda prie rimtų socialinių pasekmių. Todėl siūlytina peržiūrėti nuosaikių lošimo paslaugų (kurios prilygintinos laisvalaikio praleidimo būdai kavinei, boulingo, biliardo klubams) organizuojančių bendrovių minimalaus įstatinio kapitalo ir licencijos kainos dydžius, tikslu, sudaryti sąlygas versle dalyvauti nacionaliniam smulkiam ir vidutiniam verslui.

Atskirai būtina paminėti, jog minimalaus įstatinio kapitalo dydis, licencijos kaina nėra niekaip susiję su lošimų veiklos garantijomis. Jas užtikrina atskiroms lošimų rūšims numatyti privalomi depozitai.

Siūloma:

- panaikinti Mykolo Majausko iniciatyvą pakeisti Azartinių lošimų įstatymą ir grąžinti ankstesnę 9 straipsnio redakciją, naikinti naująjį 24¹ straipsnį;
- panaikinti perteklines biurokratinės procedūras, susijusias su lošimo vietos turčinio vieneto formavimu ir patalpų paskirties keitimu;
- sumažinti Azartinių lošimų įstatymo 13 straipsnyje, Loterijų įstatymo 25 straipsnyje Lošimų ir loterijų mokesčio įstatymo 5¹ straipsnyje numatytus minimalaus įstatinio kapitalo dydžius ir licencijos kainą nuosaikių lošimo rūšių organizatoriams.

*Nacionalinės lošimų ir žaidimų verslo asociacijos prezidentas
Liutauras Ulevičius*